

# Spis treści

## Wprowadzenie

### 1

#### **Nowe kompetencje nauczycieli w zakresie możliwości i niebezpieczeństw cyberprzestrzeni** **17**

(Anna Andrzejewska)

|                                                                             |    |
|-----------------------------------------------------------------------------|----|
| Wstęp                                                                       | 17 |
| 1.1. Nowa rola nauczyciela w zmieniającej się rzeczywistości informatycznej | 18 |
| 1.2. Cyberprzestrzeń wyzwaniem dla współczesnego pedagoga                   | 19 |
| 1.3. Nowe kompetencje nauczyciela w obliczu rozwoju cyberprzestrzeni        | 23 |
| Wnioski                                                                     | 28 |
| Bibliografia                                                                | 28 |

### 2

#### **Nowe obszary zagrożenia niepełnosprawnością i wykluczeniem osób 45+ w społeczeństwie wiedzy** **30**

(Jakub Jerzy Czarkowski)

|                                                            |    |
|------------------------------------------------------------|----|
| Wstęp                                                      | 30 |
| 2.1. Coraz nowsze technologie, coraz starsze społeczeństwo | 31 |
| 2.2. Wiedza w gospodarce i społeczeństwie wiedzy           | 34 |
| 2.3. Nowe obszary zagrożenia wykluczeniem                  | 37 |
| 2.4. Szansę, jakie tworzy nowa technologia                 | 45 |
| 2.5. Propozycja komplementarna                             | 47 |
| 2.6. Czy pozostaniemy sobą?                                | 50 |
| Wnioski                                                    | 51 |
| Bibliografia                                               | 52 |

|                                                                                                                                                   |           |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>Współczesne uwarunkowania handlu ludźmi</b>                                                                                                    | <b>55</b> |
| (Marek Cendrowski)                                                                                                                                |           |
| Wstęp                                                                                                                                             | 55        |
| 3.1. Początki handlu ludźmi                                                                                                                       | 58        |
| 3.2. Prawo a handel ludźmi                                                                                                                        | 60        |
| 3.3. Ściganie handlu ludźmi w Polsce                                                                                                              | 62        |
| 3.4. Nowe oblicza handlu ludźmi                                                                                                                   | 66        |
| 3.5. Handel ludźmi w Polsce. Wybrane statystyki                                                                                                   | 71        |
| 3.6. Handel ludźmi a Internet                                                                                                                     | 75        |
| 3.7. Handel ludźmi jako obszar przestępstw o charakterze transgranicznych                                                                         | 79        |
| Wnioski                                                                                                                                           | 80        |
| Bibliografia                                                                                                                                      | 81        |
| <br><b>4</b>                                                                                                                                      |           |
| <b>Ciemna strona sieci - zagrożenia internetowe oraz ich konsekwencje dla uczniów</b>                                                             | <b>82</b> |
| (Anna Wrona)                                                                                                                                      |           |
| Wstęp                                                                                                                                             | 82        |
| 4.1. Istota zjawiska zagrożeń internetowych                                                                                                       | 83        |
| 4.2. Przemoc w Internecie - zjawisko i przeciwdziałanie                                                                                           | 87        |
| 4.3. Pornografia internetowa zagrożeniem dla uczniów                                                                                              | 89        |
| 4.4. Seksting - upublicznianie nagich zdjęć                                                                                                       | 91        |
| 4.5. Bezpieczeństwo w Internecie                                                                                                                  | 93        |
| Wnioski                                                                                                                                           | 95        |
| Bibliografia                                                                                                                                      | 96        |
| <br><b>5</b>                                                                                                                                      |           |
| <b>„Kop” i „odlot” w wirtualnym świecie</b>                                                                                                       | <b>98</b> |
| (Jarosław Korczak)                                                                                                                                |           |
| Wstęp                                                                                                                                             | 98        |
| 5.1. Charakter informacji na stronach WWW                                                                                                         | 100       |
| 5.2. Leki a narkotyki                                                                                                                             | 102       |
| 5.3. Leki działające pobudzająco wykorzystywane jako legalna alternatywa dla amfetaminy i kokainy                                                 | 106       |
| 5.4. Leki na kaszel o działaniu otępiająco-halucynogennym wykorzystywane jako legalna alternatywa dla takich narkotyków, jak heroina, PCP czy LSD | 111       |
| 5.5. Przykłady najpopularniejszych leków na kaszel o działaniu dysocjano-euforyzującym, zawierających DXM                                         | 112       |
| 5.6. Leki, narkotyki a Internet                                                                                                                   | 113       |
| Wnioski                                                                                                                                           | 116       |
| Bibliografia                                                                                                                                      | 117       |

## 6

### **prawne aspekty cyberprzestępczości 118**

(Krzysztof Zimny)

Wstęp

|                                                                       |     |
|-----------------------------------------------------------------------|-----|
| 6.1. Cyberprzestępczość w Internecie                                  | 119 |
| 6.2. Cyberprzestępczość według Interpolu                              | 124 |
| 6.3. Cyberprzestępczość według Rady Europy                            | 125 |
| 6.4. Definicja cyberprzestępczości wg Unii Europejskiej               | 125 |
| 6.5. Definicja cyberprzestępczości w polskim prawodawstwie            | 126 |
| 6.6. Charakterystyka wybranych przestępstw i metod działania sprawców | 128 |
| 6.7. Cyberprzestępczość w statystykach polskich                       | 133 |
| 6.8. Ochrona prawna przed cyberprzestępczością w Polsce               | 134 |
| Wnioski                                                               | 137 |
| Bibliografia                                                          | 138 |

## 7

### **Wolność słowa w świecie wirtualnym - wartość nadużywana 140**

(Dorota Marczuk, Kinga Kucała)

Wstęp

|                                                             |     |
|-------------------------------------------------------------|-----|
| 7.1. Obszary świata wirtualnego                             | 140 |
| 7.2. Wolność słowa jako wartość                             | 142 |
| 7.3. Internet i <i>social media</i>                         | 145 |
| 7.4. Postawa krytyczna wobec informacji zawartych w mediach | 148 |
| Wnioski                                                     | 152 |
| Bibliografia                                                | 156 |

## 8

### **Bezpieczeństwo człowieka w społeczeństwie nadzorowanym 160**

(Piotr Krawczyk)

Wstęp

|                                                                                |     |
|--------------------------------------------------------------------------------|-----|
| 8.1. Społeczeństwo nadzorowane jako nieuchronna konsekwencja zmiany społecznej | 160 |
| 8.2. Technologie w służbie kontroli                                            | 161 |
| 8.3. Zagrożenia dla prywatności w perspektywie pedagogicznej                   | 166 |
| Wnioski                                                                        | 179 |
| Bibliografia                                                                   | 184 |

## 9

### **Religijność człowieka jeszcze realna czy już wirtualna? 186**

(Mariusz Szymański, Erwin Jaworski)

|                                         |     |
|-----------------------------------------|-----|
| Wstęp                                   | 186 |
| 9.1. Religia a religijność              | 188 |
| 9.2. Religia w sieci a religia sieciowa | 191 |
| 9.3. Wirtualne wspólnoty religijne      | 192 |
| 9.4. Wirtualne obrzędy religijne        | 193 |
| Wnioski                                 | 196 |
| Bibliografia                            | 197 |

## 10

### **Nowe wyzwania profilaktyki w kontekście zagrożeń dzieci i młodzieży 198**

(Ewa Krzyżak-Szymańska, Andrzej Szymański)

|                                                                                |     |
|--------------------------------------------------------------------------------|-----|
| Wstęp                                                                          | 198 |
| 10.1. Istota działań profilaktycznych                                          | 199 |
| 10.2. Nowe zagrożenia w środowisku dzieci i młodzieży                          | 202 |
| 10.3. Profilaktyka niebezpiecznego korzystania z Internetu i z komputera       | 205 |
| 10.4. Zapobieganie negatywnemu wpływowi gier komputerowych na młodego odbiorcę | 209 |
| 10.5. Profilaktyka fonoholizmu wśród dzieci i młodzieży                        | 213 |
| 10.6. Nowy wymiar profilaktyki w społeczeństwie wiedzy                         | 216 |
| Wnioski                                                                        | 218 |
| Bibliografia                                                                   | 219 |

### **Zakończenie 221**

### **Nota biograficzna 223**